

ПОЛІСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет ветеринарної медицини та тваринництва

Кафедра економічної теорії, інтелектуальної власності та публічного управління

Силабус дисципліни

«ІНТЕЛЕКТУАЛЬНА ВЛАСНІСТЬ ТА ЗАХИСТ АВТОРСЬКИХ ПРАВ»

1. Профіль дисципліни

Освітньо-наукова програма «Ветеринарна медицина»	Освітній ступінь – доктор філософії Галузь знань: Н Сільське, лісове, рибне господарство та ветеринарна медицина Спеціальність: Н6 Ветеринарна медицина Кількість кредитів на курс – 4 Загальна кількість годин на курс –120 Рік підготовки – 1, семестр – 1 Компонент освітньої програми: <i>обов'язкова</i> Цикл підготовки: <i>універсальний</i> Мова викладання: українська
--	---

2. Інформація про викладача

Викладач (-і)	Якобчук Валентина Павлівна, кандидат економічних наук, доцент
Профайл викладача (-ів)	https://polissiauniver.edu.ua/якобчук-валентина-павлівна/
Контактна інформація	номер телефону: +38 (098) 8705584 E-mail: valentya.iakobchuk@gmail.com
Сторінка курсу в Moodle	http://beta.znau.edu.ua:3398/course/view.php?id=1401
Консультації	Очна /Онлайн (за потреби) консультація через Zoot телефон, Viber, електронну пошту щочетверга з 16.00 до 17.00

3. Анотація до дисципліни

Метою вивчення дисципліни «Інтелектуальна власність та захист авторських прав» є формування у здобувачів вищої освіти системних знань і практичних навичок, необхідних для прийняття обґрунтованих управлінських та правових рішень у сфері інтелектуальної власності, зокрема щодо формування, використання та захисту портфеля прав інтелектуальної власності.

Основними завданнями вивчення навчальної дисципліни є: засвоєння фундаментальних понять, категорій і термінів у сфері інтелектуальної власності та авторського права; формування здатності орієнтуватися у видах об'єктів інтелектуальної власності, їх правових режимах та розпізнавальних особливостях; опанування теоретичних і методологічних засад управління об'єктами інтелектуальної власності; розвиток умінь застосовувати набуті знання для правового захисту результатів інтелектуальної діяльності у науковій та професійній сфері.

Процес вивчення навчальної дисципліни спрямований на формування елементів таких компетентностей:

а) загальних (ЗК): **ЗК 1.** Здатність розв'язувати комплексні проблеми у галузі ветеринарної медицини на основі системного наукового та загального культурного світогляду із дотриманням принципів професійної етики та академічної доброчесності.

б) спеціальних/фахових (СК): **СК 3.** Здатність ініціювати, розробляти і реалізовувати комплексні інноваційні проєкти у сфері ветеринарної медицини та дотичні до неї міждисциплінарні проєкти. **СК 4.** Здатність вести наукові дискусії на вітчизняному та міжнародному рівнях, відстоювати свою наукову позицію з дотриманням норм наукової етики і академічної чесності.

Програмні результати навчання (ПРН): **ПРН 2.** Вільно презентувати та обговорювати з фахівцями і нефахівцями результати досліджень, наукові та прикладні проблеми сфери ветеринарної медицини державною та іноземною мовами, оприлюднювати результати досліджень у наукових публікаціях у провідних фахових вітчизняних та міжнародних наукових виданнях. **ПРН 5.** Планувати і виконувати експериментальні та теоретичні дослідження з ветеринарної медицини і дотичних до неї суміжних напрямів з використанням сучасних інструментів та дотриманням норм професійної і академічної етики, критично оцінювати та аналізувати результати власних досліджень і результати інших дослідників у контексті усього комплексу сучасних знань щодо досліджуваної проблеми. **ПРН 7.** Розробляти та реалізовувати наукові й інноваційні проєкти, які дають можливість переосмислити наявне та створити нове цілісне знання або професійну практику і розв'язувати значущі наукові та практичні проблеми ветеринарної медицини з дотриманням норм біоетики, біобезпеки та професійної етики, врахуванням соціальних, економічних та правових аспектів.

У результаті вивчення навчальної дисципліни «Інтелектуальна власність та захист авторських прав» здобувач вищої освіти повинен **знати:** класифікацію об'єктів інтелектуальної власності; основні концепції та стратегії управління інтелектуальною власністю; світову систему охорони прав інтелектуальної власності; інституційно-правове поле функціонування інтелектуальної власності в Україні; основи патентно-ліцензійної політики та порядок здійснення патентних досліджень; основи комерціалізації об'єктів інтелектуальної власності та їх маркетингу; порядок обліку та оцінювання вартості об'єктів інтелектуальної власності в процесі їх комерціалізації; основи захисту прав на об'єкти інтелектуальної власності та принципи академічної доброчесності. Здобувач вищої освіти повинен **уміти:** ідентифікувати та класифікувати об'єкти інтелектуальної власності; збирати й аналізувати патентну інформацію для проведення патентних досліджень; оформлювати заявки на набуття прав на об'єкти авторського права; оформлювати заявки на набуття прав на винаходи та корисні моделі; оформлювати заявки на набуття прав на промислові зразки та кваліфіковані зазначення походження товарів; оформлювати заявки на набуття прав на знаки для товарів і послуг; оформлювати заявки на набуття прав на нетрадиційні об'єкти інтелектуальної власності; розраховувати вартість прав на об'єкти інтелектуальної власності; визначати економічний ефект від комерціалізації об'єктів інтелектуальної власності; визначати збитки, завдані порушенням прав інтелектуальної власності; вирішувати проблеми економічного характеру, пов'язані з використанням і захистом інтелектуальної власності.

4. Організація навчання

4.1. Обсяг дисципліни

Вид заняття	Загальна кількість годин
	Денна
Лекції	20
Практичні	20
Самостійна робота	80

4.2. Зміст початкової дисципліни

№ з/п	Тема	Структура курсу	Кількість годин
			Денна форма
Змістовний модуль 1. Основи інтелектуальної власності			
1	T1	Інтелектуальна власність у цивілізаційному розвитку суспільства 1. Історичний розвиток концепції інтелектуальної власності. 2. Роль інтелектуальної власності в сучасному суспільстві. 3. Основні види інтелектуальної власності (авторське право, патенти, торговельні марки). 4. Вплив інтелектуальної власності на економіку і науково-технічний прогрес. 5. Виклики і перспективи інтелектуальної власності в умовах технологічного розвитку.	14
2	T2	Правове регулювання інтелектуальної власності 1. Поняття і основи правового регулювання інтелектуальної власності. 2. Національні та міжнародні нормативні акти. 3. Органи державної влади та їх роль в охороні інтелектуальної власності. 4. Особливості регулювання прав інтелектуальної власності в Україні. 5. Взаємозв'язок інтелектуальної власності з іншими правовими сферами.	12
3	T3	Легітимне набуття прав на об'єкти інтелектуальної власності 1. Поняття легітимного набуття прав на інтелектуальну власність. 2. Процедури та вимоги для реєстрації об'єктів інтелектуальної власності. 3. Визнання та реалізація прав автора чи винахідника. 4. Передача прав інтелектуальної власності: ліцензії та договори. 5. Обмеження прав власника інтелектуальної власності та їх підстави.	14
Змістовний модуль 2. Комерціалізація та менеджмент інтелектуальної власності			
4	T4	Інноваційна діяльність та трансфер технологій 1. Поняття інноваційної діяльності та трансферу технологій. 2. Основні форми та механізми трансферу технологій. 3. Управління процесом трансферу технологій. 4. Інтелектуальна власність як інструмент підтримки інновацій. 5. Вплив трансферу технологій на економічний розвиток.	14
5	T5	Комерціалізація об'єктів інтелектуальної власності 1. Суть і значення комерціалізації інтелектуальної власності. 2. Способи комерціалізації: продаж, ліцензування, франчайзинг. 3. Етапи та основні принципи комерціалізації. 4. Управління ризиками під час комерціалізації. 5. Роль інтелектуальної власності у формуванні бізнес-стратегій.	16
6	T6	Управління інтелектуальною власністю в організаціях 1. Організація процесу управління інтелектуальною власністю. 2. Основні функції менеджера з інтелектуальної власності.	12

		3. Стратегічне планування інтелектуальної власності. 4. Оцінка вартості об'єктів інтелектуальної власності. 5. Захист інтелектуальної власності в бізнесі.	
Змістовний модуль 3. Охорона та захист інтелектуальної власності			
7	T7	Система правової охорони інтелектуальної власності 1. Міжнародна система правової охорони інтелектуальної власності. 2. Міжнародні угоди та їх роль у захисті інтелектуальної власності. 3. Види об'єктів, що підлягають правовій охороні. 4. Особливості правової охорони в різних країнах. 5. Організації, що займаються охороною інтелектуальної власності (ВООІВ, ЄПВ, Укрпатент).	12
8	T8	Захист прав інтелектуальної власності 1. Способи захисту прав інтелектуальної власності. 2. Адміністративні, судові та економічні методи захисту. 3. Відповідальність за порушення прав інтелектуальної власності. 4. Методи виявлення та протидії порушенням прав інтелектуальної власності. 5. Практика захисту інтелектуальної власності в Україні.	14
9	T9	Інтелектуальна власність в умовах глобалізації 1. Вплив глобалізації на інтелектуальну власність. 2. Проблеми захисту інтелектуальної власності в умовах цифрової економіки. 3. Роль інтелектуальної власності в міжнародній торгівлі. 4. Боротьба з піратством і контрафактною продукцією в умовах глобалізації. 5. Виклики та перспективи розвитку інтелектуальної власності в міжнародному контексті.	12
Разом :			120

ПРИМІТКА. Особливості виконання самостійної складової дисципліни «Інтелектуальна власність та захист авторських прав». Самостійна робота здобувачів вищої освіти в межах, визначених тематичним планом дисципліни, здійснюється у таких формах: самостійне вивчення окремих питань і тем курсу відповідно до рекомендованої навчально-методичної літератури з подальшим контролем засвоєння матеріалу під час практичних занять; самостійне опрацювання окремих тем і питань дисципліни за рекомендованими науковими та фаховими джерелами, зокрема нормативно-правовими актами України та міжнародними документами у сфері інтелектуальної власності й авторського права; аналіз практичних кейсів та прикладів порушення прав інтелектуальної власності з метою формування навичок правового аналізу та застосування норм законодавства; підготовка письмових робіт професійного спрямування (рефератів, ситуаційних завдань, презентацій тощо); участь у дискусіях під час практичних занять з метою розвитку навичок аргументованого професійного спілкування та правової позиції; виконання тестових завдань поточного та підсумкового контролю для перевірки рівня засвоєння теоретичного матеріалу і практичних умінь. Самостійна робота спрямована на поглиблення теоретичних знань, формування аналітичного мислення та розвиток практичних компетентностей у сфері інтелектуальної власності та захисту авторських прав.

4.3. Форми контролю та методи оцінювання

Основними видами контролю результатів навчання під час вивчення дисципліни «Інтелектуальна власність та захист авторських прав» є: поточний, періодичний і підсумковий.

Поточний контроль здійснюється у формах усного опитування та дискусії (перевірка розуміння основних понять, принципів і правових механізмів у сфері інтелектуальної власності та авторського права), тестування, оцінювання аналізу нормативно-правових актів і практичних кейсів, а також виконання самостійної роботи (підготовка презентації, або рефератів, або ситуаційних завдань з питань охорони та захисту об'єктів інтелектуальної власності).

Періодичний контроль за сукупністю певних тем здійснюється у вигляді модульних контрольних робіт, які проводяться у формі тестових завдань, розв'язання ситуаційних (правових) задач, аналізу практичних прикладів порушення авторських прав та застосування механізмів їх захисту, що сприяє закріпленню теоретичних знань і формуванню практичних компетентностей.

Після вивчення курсу застосовується *підсумковий контроль* у формі екзамену. Екзамен проводиться для всіх без винятку здобувачів вищої освіти (незалежно від сумарної кількості балів, отриманих за результатами поточного та періодичного контролю за семестр). До підсумкового контролю з навчальної дисципліни допускаються здобувачі вищої освіти, які виконали всі види індивідуальних завдань та обов'язкових робіт, передбачених робочою програмою.

Екзамен включає вирішення (письмове або через університетську платформу Moodle) 40 тестових завдань. Тестові питання мають теоретичне та практичне спрямування та передбачають вирішення типових професійних завдань фахівця на робочому місці й дозволяють діагностувати рівень підготовки здобувача вищої освіти та рівень його компетентності з навчальної дисципліни.

Підсумкова оцінка визначається як сума балів за поточний контроль (максимум 60 балів), під час якого оцінювання навчальних досягнень здійснюється за 5-бальною системою та переведенням у бальну шляхом множення середньоарифметичного значення на коефіцієнт переведення у 60-бальну шкалу – 12, та результатів підсумкового контролю (екзамен – це максимум 40 балів).

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Поточний та періодичний контроль									Підсумковий контроль (екзамен)	Сума балів	
Змістовний модуль 1			Змістовний модуль 2			Змістовний модуль 3					Індивідуальне самостійне завдання
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9			
5	5	5	5	5	5	5	5	5			
Контрольна робота за змістовним модулем 1 – 5			Контрольна робота за змістовним модулем 2 – 5			Контрольна робота за змістовним модулем 3 – 5			5	40	100

Шкала оцінювання: національна та шкала університету

Сума балів за шкалою університету (за всі види освітньої діяльності)	Оцінка за національною шкалою	
	для екзамену, диференційованого заліку, курсового проєкту (роботи) практики	для заліку
90-100	Відмінно	Зараховано
75-89	Добре	
60-74	Задовільно	
менше 60	Незадовільно	Не зараховано

5. Політики дисципліни

При організації освітнього процесу у Поліському національному університеті студенти, викладачі, адміністрація діють відповідно до: Закону України «Про вищу освіту», Концепції освітньої діяльності, окресленої Статутом Поліського національного університету, Положення про академічну доброчесність, запобігання та виявлення плагіату в Поліському національному університеті, зокрема йдеться про заходи щодо інформування наукових, науково-педагогічних, педагогічних, інших працівників і здобувачів вищої освіти, здобувачів наукового ступеня, аспірантів, докторантів про необхідність дотримання норм цитування.

Академічна доброчесність.

Здобувачам вищої освіти роз'яснюється значення дотримання принципів академічної доброчесності, цінність набуття нових знань і формування власної правової позиції. Особлива увага приділяється сутності, видам і причинам неприпустимості академічного плагіату, самоплагіату, списування та інших форм недоброчесної поведінки. Здобувачі заохочуються до самостійного виконання навчальних завдань, коректного оформлення посилань на джерела інформації, правильного використання правових норм та матеріалів законодавства у сфері інтелектуальної власності та авторського права.

Правила поведінки учасників освітнього процесу.

Здобувачі вищої освіти зобов'язані дотримуватися загальноприйнятих норм академічної етики, підтримувати порядок в аудиторіях і на робочих місцях, поважати викладачів та інших учасників освітнього процесу. Користування мобільними телефонами, планшетами та іншими електронними пристроями під час занять дозволяється виключно з навчальною метою відповідно до вимог навчального плану та методичних рекомендацій викладача. У разі виникнення труднощів при вивченні дисципліни здобувач може звернутися до викладача в години консультацій для отримання додаткових роз'яснень.

Досягнення результатів навчання.

Навчальні завдання, передбачені програмою дисципліни, здобувачі повинні виконувати та подавати у встановлені терміни. За наявності об'єктивних причин (хвороба, участь у наукових заходах, повітряна тривога, відсутність електропостачання тощо) термін виконання та подання завдань може бути подовжений за погодженням із викладачем дисципліни. Роботи, подані із запізненням без поважних причин, оцінюються зі зниженням балів.

Формування семестрової та підсумкової оцінки.

До семестрової оцінки зараховуються бали, набрані за результатами усного опитування, тестування, аналізу нормативно-правових актів, виконання ситуаційних (правових) завдань, модульних контрольних робіт та самостійної роботи. Семестрові бали разом із балами підсумкового контролю (тестування) формують остаточну оцінку, яка вноситься до відповідної облікової документації.

Інклюзивність та доступність навчання.

Для здобувачів вищої освіти з особливими освітніми потребами передбачено активне використання дистанційних та цифрових технологій навчання (університетська платформа Moodle, електронна пошта, месенджери тощо) з метою отримання навчальної інформації, комунікації з викладачем і подання виконаних завдань.

Розвиток автономності здобувачів.

У процесі вивчення дисципліни заохочується розвиток автономних навичок здобувачів вищої освіти, зокрема можливість самостійного вибору теми, що не входить до переліку тем самостійної роботи, з подальшим представленням результатів у формі презентації, рефератів або ситуаційного (правового) завдання.

6. Література необхідна для вивчення навчальної дисципліни

Основна

1. Аксютіна А. В. Інтелектуальна власність : навч. посібник для студ. вищ. навч. закл. / А. В. Аксютіна, О. В. Нестерцова-Собакар, В. В. Тропін та ін. Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2017. 140 с. – Режим доступу: https://er.dduvs.in.ua/bitstream/123456789/1424/1/%D0%98%D0%BD%D1%82%D0%B5%D0%BB_%D0%B2%D0%BB%D0%B0%D1%81%D0%BD.pdf
2. Білоусова Н. О. Інтелектуальна власність та патентознавство : підручник / Н. О. Білоусова, Н. В. Гаврушкевич, М. А. Данильченко та ін. ; за ред. П. М. Цибульова, А. С. Ромашко. Київ : Політехніка, 2021. 374 с. – Режим доступу: https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/44252/1/Intelektualna_vlasnist_2021.pdf
3. Верба І. І. Основи інтелектуальної власності : навч. посібник / І. І. Верба, В. О. Коваль. Київ : НТУУ «КПІ», 2013. 262 с. – Режим доступу: https://fel.kpi.ua/fel/data/news/Osnovy_intelektual_vl.pdf
4. Мікульонок І. О. Інтелектуальна власність та патентознавство : підручник / І. О. Мікульонок. Київ : Політехніка, 2019. 244 с. – Режим доступу: https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/31664/1/Intelekt_vlastnist_patentoznavstvo.pdf
5. Наукова діяльність. Патентознавство. Інтелектуальна власність : підручник / уклад. Г. О. Оборський, І. М. Чістякова, Д. Д. Татакі та ін. Київ : Каравела, 2020. 232 с. – Режим доступу: http://pdf.lib.vntu.edu.ua/books/2019/Oborskiy_2017_232.pdf
6. Попова Л. М. Інтелектуальна власність : підручник / Л. М. Попова, А. В. Хромов, І. В. Шуба. Харків : Федорко, 2021. 262 с. – Режим доступу: https://fpk.in.ua/images/biblioteka/3bac_pravo/Book_2021_Popova_Intelektualna_vlasnist.pdf
7. Публічна служба : навч. посіб. / В. П. Якобчук, Н. В. Дацій, А. Б. Войтенко, І. В. Кравець, О. В. Захаріна, О. В. Іванюк, А. В. Дяченко, Н. С. Пугачова. Київ: Видавництво Ліра-К, 2021. 394 с.
8. Світличний О. П. Право інтелектуальної власності : підручник. Київ : НУБіП України, 2016. 355 с. – Режим доступу: https://www.businesslaw.org.ua/wp-content/Pidruchnyk_Pravo_intel_vlasnosti.pdf
9. Ходаківський Є. І. Інтелектуальна власність: економіко-правові аспекти : підручник / Є. І. Ходаківський, В. П. Якобчук, І. Л. Литвинчук. Київ : Центр учбової літератури, 2017. 504 с. – Режим доступу: http://ir.polissiauniver.edu.ua/bitstream/123456789/8287/3/Intellectual_property_2017.pdf
10. Intellectual property: law and the information society. Cases and materials / William Neal Reynolds Professor of Law, Duke Law School. 5th ed. 2021. 830 p. Available at: <https://web.law.duke.edu/cspd/pdf/ipcasebook.pdf>

Додаткова

1. Закон України «Про власність» // Відомості Верховної Ради України. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua>
2. Закон України «Про авторське право і суміжні права» // Відомості Верховної Ради України. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua>
3. Закон України «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі» // Відомості Верховної Ради України. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua>
4. Закон України «Про охорону прав на промислові зразки» // Відомості Верховної Ради України. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua>
5. Закон України «Про охорону прав на знаки для товарів і послуг» // Відомості Верховної Ради України. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua>
6. Закон України «Про охорону прав на топографії інтегральних мікросхем» // Відомості Верховної Ради України. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua>
7. Цивільний кодекс України : Закон України від 16.01.2003 № 435-IV / Верховна Рада України. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua>

8. Антонов В. М. Інтелектуальна власність і комп'ютерне авторське право (3-є вид., стереотип.). К.: КНТ, 2016. 614 с.
9. Антонов В. М. Інтелектуальна власність і комп'ютерне авторське право : навч. посібник. 3-тє вид., стер. Київ : КНТ, 2016. 614 с.
10. Бабець І. Г. Інтелектуальна власність : навч. посібник / І. Г. Бабець, І. П. Мойсеєнко. Львів : ЛДУВС, 2016. 160 с.
11. Бондаренко С. В. Авторське право та суміжні права : навч. посібник. Київ : Ін-т інтелектуальної власності і права, 2018. 288 с.
12. Васильців Т. Г. Інтелектуальна власність : навч. посібник / Т. Г. Васильців, В. В. Апопій, Р. Л. Лупак, О. О. Ільчук. Львів : Вид-во Львівської комерційної академії, 2015. 252 с.
13. Довженко В. А., Якобчук В. П., Симоненко Л. І. Новий публічний менеджмент у сферах освіти й охорони здоров'я: баланс інтелектуальної власності та публічних інтересів. Суспільство та національні інтереси. Серія «Публічне управління та адміністрування». 2025. № 8(16). С. 480–495.
14. Потехіна В. О. Інтелектуальна власність : навч. посібник. Київ : Центр учбової літератури, 2018. 414 с.
15. Публічне управління регіональною безпекою та сталим розвитком територій : монографія / Н. В. Дацій, А. Б. Войтенко, В. Ф. Загурська-Антонюк та ін. ; за заг. ред. В. П. Якобчука. Житомир : Поліський національний університет, 2025. 578 с. – Режим доступу: <http://ir.polissiauniver.edu.ua/handle/123456789/17412>
16. Публічне управління та адміністрування : навч. посібник / за заг. ред. В. П. Якобчука. Київ : Ліра-К, 2025. 476 с. – Режим доступу: <http://ir.polissiauniver.edu.ua/handle/123456789/17297>
17. Цибульов П. М. Управління інтелектуальною власністю : навч. підручник. Київ : Держ. ін-т інтелектуальної власності, 2019. 312 с.
18. Якобчук В. П., Плотнікова М. Ф., Войтенко А. Б., Ходаківський Є. І., Яніцька Н. Б. Державне адміністрування надання освітніх послуг в умовах діджиталізації. Наукові перспективи. 2022. № 4 (22). С. 52–64.
19. Якобчук В. П., Мосієнко О. В. Механізми виникнення, вирішення та запобігання конфліктам у сфері публічного управління. Суспільство та національні інтереси. 2025. № 2 (10). С. 897–908.
20. Верховна Рада України : офіційний вебпортал законодавства України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.rada.gov.ua>
21. Український інститут інтелектуальної власності (Укрпатент) : офіційний сайт ДП [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://iii.ua/uk>
22. World Intellectual Property Organization (WIPO) : official website [Electronic resource]. – Available at: <https://www.wipo.int/portal/en/index.html>

Викладач _____ *Валентина ЯКОБЧУК*

**Завідувач кафедри економічної теорії,
інтелектуальної власності
та публічного управління** _____ *Валентина ЯКОБЧУК*

**Гарант ОНП
«Ветеринарна медицина»** _____ *Тетяна КОТ*